

Acta ab Episcopis Gallia' Pisciaci congregatis
ad reformandam Ecclesiam Gallicanam
M. D. Lxi. Frijd. Id. Octob.

Cum à Christianissimo Rege ad xiii. Calendas Augusti convocati Galli-
cana Ecclesia Episcopi, ut de maximis Eius Regni negocijs delibera-
rent, Pisciaci convenissent; usq. uelementer ab eis imprimis conten-
dissent, ut turbulentissimis sectis agitatae Ecclesia aliqua ratione opè
ferrent. Interim dum expectatur Occumenici (quod nunc indictum
est) Concilij de tota re Ecclesiastica Decretum, diuq. de Ca. re. deli-
berassent. Ad id etiam adhibitis aliquot sacra Theologia, et iuris
Pontificij professoribus, quidnam potissimum esset faciendum. Po-
stremo omnes in hac fuerunt sententia, ut existimarent nullum pra-
sentius remedium, quam si sedulo conarentur, ut cum primum fieri
possit, in pristinum statum Ecclesiasticae restitueretur disciplina.
Quod, ut facilius fieret, et tota esset Eius rei ratio expeditior,
haec quae mox subiiciuntur, eis uisa sunt decernenda, quae et a s^{mo}
patre nro Pontifice maximo confirmari, et ut ea Rex Christianis-
simus uelit executioni mandare, Pontificiam sanctitatem, et Re-
gram ma^{tem} supplices orant, et obsecrant. Quicquid aut. sic
decretum est, eius sanctitatis arbitrio, ac auctoritati submitunt
Nec a sede Apostolica ulla unquam ratione seiungi uolunt, cui
se more maiorum semper fuisse, esseq. deditos, et addictos libenter
profitentur.

Quoniam ergo in Episcoporum Presulumq. probato delectu, et legitima
institutione situm est praecipuum Ecclesiasticae regiminis momentu

certumq. est ab hoc uno principio, tanquam à capite Ecclesiastici ordinis statum
casumq. dependere: quum tales rector populi, tales ministri eius, et qualis
princeps ciuitatis, tales habitantes in ea. Tantisper dum intermisso hoc in
parte iure ueteri, recentioribus legibus utendum erit, et concordatorum, uel
lebit auctoritas, uisum est apprimè profuturum. Si quamprimum quis uacanti
Cathedrali Ecclesia fuerit à Christianissimo Rege nominatus, eius nominatio
Canonicorum conuentui (quod Capl'm uocant, et in ualuis Ecclesia, et alijs
locis publicis ciuitatis, et maiorum Diocesis oppidorum programmatas
publicè affixis populo significetur, quibus dies quoq. dicatur, quo qui est nomi-
natus in Ecclesia cui est profuturus, se sistat examinandum, et ut liceat
cui libet liberè, si quod in eo norit aut crimen, aut uitium, id Canonicorum
confessui indicare, aut denunciare, tam aduersus doctrinam, et religionem
quam uitam, et mores, qui quum se steterit, et ijs qui aliquid obijciunt (si
sint) a Capl'o auditus, aut exalto sine ullis iustis querelis obijciendi rem-
nihil obstarre quo minus rata, et firma sit nominatio, constituerit, fidem
in Capl'o profiteatur. Epus quidem coram Archiep'o ad id nominatum esse
aut eo absente, duobus eius ipsius Prouincie Ep'is, et uacantis Ecclesie Capl'o
Archiep'us, aut ^{aut} coram Primate, aut duobus itidem Ep'is, et Capl'o uacantis
Primas aut duobus Archiep'is, si qua còmoda ratione fieri poterit, ad
uno saltem cum Ep'is duobus, et itidem Capl'o, quod cum fecerit, non
tamen idoneus iudicetur, quam ijs ipsis, quos diximus, presentibus, et
arbitratu uel publicè fuerit concionatus, uel sibi ab Archiep'o, aut Ep'o
prepositum sacrae scripturae locum, prelegens fuerit interpretatus. Quum
rite peractis, tum demum Summi Pontificis accedat prouisio, quod si
crimen, aut uitium obijciatur, quod iure còmuni impedit prouisionem.

aut ea deprehendatur ignorantia, ut tanto muneri sufficere non possit,
 protinus negotium remittatur ad Principem cuius iudicio, et pruden-
 tia, Ecclesia uacanti ita consulatur, ut tamen hae eadem proban-
 dorum designatorum ratio in secundo, ac tertio, reliquisq. deinceps
 omnibus repulsorum in locum succedentibus, perpetua, inuiolataq.
 seruetur. Quicquid aut in eius, qui idoneus repositus fuerit, pro-
 batione actum erit, id eor. omnium, qui interfuerunt subscriptio-
 nibus atq. Antistitum ipsorum sigillis confirmatum Romam una
 cum edita ab ipso fidei professione manu, ac sigillo eius confirmata
 ad Ecclesiae Gallicanae Protectorem mittatur, ut referre possit
 ad Pontificem, qui non nisi perspecto huiusmodi graui, et fide
 digno testimonio, Ecclesiae uacanti rite prouideat.

Ne posthaec fiant Episcopi nisi qui ex legitimo matrimonio nati
 tricesimum aetatis annum attigerint iij. si fuerint presbyteri
 intra sex menses proximos ab Aplyca prouisione ab Archiepo cu
 duobus Epis, aut eo absente ab eiusdem prouincia tribus Epis
 publice consecrentur, nisi forte in curia Romana a summo Pont.
 aut eius aucte in eadem curia sint consecrati, nec dum pbr
 qui Epatus possessionem iam assequuti fuerint, ij intra sex men-
 ses pbr ordinentur, et consecrentur, quacumq. aucte sint pra-
 diti, etiam si ad Cardinalatus honorem prouecti

Archiepiscopi, et Epi, uti bonos pastores decet, Ecclesias, aut Dio-
 ceses suas ne deserant: sed eis quo ad eas fieri poterit,
 assiduitatem praestent, in suisq. ciuitatibus potissimu' resideant

aut certe in ijs Diocesis locis, ubi magis e re Ecclesie esse censuerint, quod
amplius, quam tribus mensibus, eos abesse contingat, absentia causam
epus quidem proximo comprovincialium Episcopo, Episcopus vero vel
Archiep. vel eo absente coepiscoporum ei proximo comprobet. Qui secus
poenis à Concilio Tridentino statutis teneatur.

Curabunt etiam Epi, ut orationi et sacrorum librorum lectioni dent operam
et ipsimet populo uerbum Dei annuncient, aut si quid obstet, quo minus
possint, concionandi munus idoneis uiris mandent, ipsiq. eorum interint
quo ad eius fieri poterit, concionibus, Suos uero mores ita componant,
ut sint, sicuti iubet Ap. Irreprehensibiles, et qui familiae ac domi
suae bene praesint, exemplumq. innocentis uitae uniuerso gregi praebent,
Luxusq. omnis et fastus ab eis ita sit alienus, ut temperantia
et moderatus in eis passim eomendetur

Provideant Epi ut nemo nec concionandi, nec erudienda iuuentutis
munus suscipiat, nisi cuius sanam, et a reuera, et a Catholica fide no
alienam doctrinam esse perspicue constiterit. Curent etiam, ut ne
mini nisi cui ipsi id concesserint publice aut priuatim concionari, aut
iuuentutem erudire liceat. Qui contra fecerit, et ita Ecclesiam
Dei perturbauerit, tamq. turbulentus, et seditiosus coerceatur

Ipsum Epi solemnibus saltem diebus sanctissimum Christi sacrificium
celebrent, et sacramenta, quum locus et tempus postulat admini
strent.

Quoniam in Ecclesia haec consuetudo pessima, uel potius corruptela
multis

multos in locis inualuit, ut quoties uel Episcopus, uel ex ijs qui dignitatem sunt assequuti, uel etiam ex Canonicis aliquis sacrificium celebrat, ab eo epulum exigatur, quo Canonicos aliquot cum altaris ministris excipiat, uisum est nobis sanciendum, ne quid Euiusmodi in posteru fiat, quod ipsum cautum quoq; esse uolumus de ijs conuinijs quae ab Episcopis Archidiaconis, eorumq; officialibus, et synodalibus conuentibus exigi solent

Item quoq; Epi ordinantes manus imponant nec titularioru' ipsoru' seu suffraganeorum, quos uocant, in posterum utantur uicary opera. Si autem qui supersunt suffraganei non nisi cum graui morbo laborat Epius, aut aliquod legitimum obstat impedimentum Episcopali funtantur munere, quod quidem ita iudicio et arbitrio relinquimus Epi ut interim admoneamus, ut meminerit sibi esse Deo iudici reddendam rationem. Quibus etiam cauendum erit, ne in clericoru' numeru' eos asseribant, quos sit uerisimile, aliud sibi proponere, quam ut Ecclesiae ministerijs sese addicant

Sacri ordines ita conferantur, ut omnis auaritia, et questus suspicio, omnisq; mali species quam longissime absit, nec ab ordinandis quicquam exigatur, ne pro literis quidem dimissorijs: Scribae tamen pro opera, et charta, et cera quinq; solidos turonens. dumtaxat accipiant.

Quum ij, quibus est a Summo Pontifice concessum Pontificale exercere priuilegium passim dimissorias literas concedant, unde saepe fit, ut et indocti, et non satis probati ad sacros ordines promoueat

tur, ne postea id eis liceat, sed hoc ius solius sit Episcopi, ab ipso quoque summo Pont. obtinendum est. Sed ne uacante sede, lra dimissoria à Caplo concedantur nisi his solis, qui ex necessaria suscepti Beneficij causa intra certum tempus coguntur promoveri

Si sede uacante contigerit, ut a Capitulo dimissoria impetrentur litera ij aut qui sunt ordinati . . . fuerint minus idonei, aut non habeant unde uiuant, eadem lege teneantur, qui concessore, qua Episcopi

Episcopi singulis annis ipsimet suas uisitent dioceses, praeterquam si quaequam tam late pateat, ut eam uno anno obire non possit. tunc aut suffecerit, si singulis annis partem obiens, biennio, aut triennio compleant uisitationem, in qua ita se gerant, ut quae sunt corrigenda corrigant, et clerum in officio continentes populum quoque sua salutis admoneant

Episcopi singulis annis saltem semel Synodos congregent, nec perinde ac si de rebus leuissimis ageretur, eos qui conuenerint, protinus dimittant: sed ex ueteris Ecclesiae ritu cuiuslibet fidem, doctrinam et mores examinent, et quae emendanda uisa fuerint, diligenter emendent, et omnes sui officij admoneant. Archiepiscopi uero tertio quoque anno, die dnica secunda post Pentecosten, aut si alijs pstituti diem magis uideatur expedire, ius in Prouinciali Synodo iudicetur

Episcopi quos imprimis oportet esse hospitales, pauperum maxime curam gerant, et ut Nosocomiorum ac Xenodochiorum Ptochotropheorum atque ad genus

id genus piorum locorum, qua vulgo Hospitales, Leprosaria, et domus Dei vocantur, facultates in usus destinatos impendantur prospiciant atq. ab eorum administratoribus, quicumq. illi fuerint, singulis annis rationes exigant Qua in re procuratores ipsi ita se gerant, ut omnino nulla in eis appareat avaritia, aut mala fidei suspicio, alioqui ab ipsa procuracione amoveantur.

Epis. quorum maxima est dignitas, us honor tribuatur, ut eis ubiq. in cloro et in Caplo sit prima sedes, quam ipsi elegerint, quibus etiam obediant omnes Canonici, et alij qui in Ecclesia dignitatem, personatumve (que useant) obtinent, ceteriq. qui in ea quomodolibet inseruiunt, quiq. coeter vel diuisim ab eadem dependent ab eisq. uisitari, et corrigi omnino Sabeant necesse. Veruntamen causam eorum qui se exemptos esse asserunt Epi per se, adhibitis tamen sibi in Consilio sex ex senioribus Capli, si triginta fuerint Canonici, sin pauciores, saltem quatuor cognoscant, atq. iudicent, ceteris in rebus Capli iurisdictio, et honor administratio salua, et intacta relinquantur. Absente uero Epō correctio canonicoru dumtaxat dicta Ecclesia Cathedralis, eoru sit, ad quos iure, consuetudine, uel Statuto pertinet. ita tamen ut Epus reuersus negocium captum finire possit

Quum sint Sodie ualde perplexa multorum conscientie propter admilla a se crimina, qua reseruata sunt Epi, ut qui ad salutare confessionis remedium non accedant, dum nec sacerdotem inueniunt qui eos absolueri possit, uel fama sua timentes, perire malunt, quam ei illa aperire, cuius est cognitio, uel sumptibus deterrentur, si ad obtinendam absolutionem sit sibi paulo longius proficiscendum

Monendi sunt Ep̄i ut eorum et pudoris et impense rationem Sabentes
Ecclesiarum Paroecialium Rectoribus, aut eorum Vicarijs, qui inveni-
entur idonei, committant; ut præter homicidium, Sacresim, et excoica-
tionem à cæteris occultis peccatis quosuis contritos, et ritè confesos
possint absoluerè. Pontifici quoq; maximo ijsdem de causis suppli-
candum est, ut de irregularitatibus, quas uocant, Et de sibi reser-
uatis casibus aliqua indulgentius Statuens, permittat, ut Ep̄i
potestate delegata eos possint absoluerè.

Ars quædam Typographica (Græcana Reip. multa affert comoda
si ea edantur in lucem, quæ sunt utilia; rursus est longè per-
niciosissima si emittantur in vulgus exitiosi, et pestiferentes libri,
cuiusmodi nris temporibus multi sunt editi suppresso nomine
Typographi; quod ne demceps fiat, edicto Regio prohiberi cupimus,
ne Typographi, aut Bibliopola librum ullum in lucem edant, uel uerum
exponant, uel clam uendant, qui non fuerit lectus, et approbatus ab
eo, uel ab ijs, cui uel quibus Sac legendi, et approbandi negocium de
cõmuni seniorum Canonicorũ sententia mandauit Ep̄us, in cuius
Diocesi habitabit Bibliopola, aut Typographus, quiq; Typographi
aut autoris nomen, et cognomen non contineat, quod ipsum quoq; di-
quibusuis scripturis, ac pæctis tabulis, et cartis statuendum est
Porro aut Typographi Bibliopola institoresq; ac geruli, circum-
foranei, qui libros Emõi uendituri circuire solent, manu regia
coerceantur.

De Excommunicatione

Quo excoicationis grauior est censura, et fidelibus Christianis magis
 timenda (Quid enim potest Christiano grauius accidere, quam a cetero
 fidelium segregari, et cum Ecclesia, tum etiam s^mi Christi corporis
 comunione pruari?) eo diligentius cauendum est, ne temere, et
 tam leuibus de causis eius feratur sententia, ut uulgo contemnatur,
 nec ita desuetudinem abeat ut Ecclesiastica . . . disciplina
 quod quidem usu uenturum esse nobis persuademus, si quae sequuntur,
 obseruentur. Primum quidem, ut si de causa civili agatur, In ordiⁿe
 iudiciorum in omnibus inquam praeparatorijs, et quae etiam forte in-
 ciderint interlocutorijs censuris Ecclesiasticis nullus sit relictus
 locus, ad quas tum demum est ueniendum, cum nullum aliud occur-
 rit remedium. quod si reus in ius uocatus nec se sistere, nec litem
 uelit contestari, ne impune suam ferat contumaciam. Iudex litem
 habeat pro contestata. Et si ijs quae ab aduersario proposita fuerint
 detrahet respondere perinde habeatur ac si ijs assensus et confessus
 fuerit et quae sunt s^mo. Quod tamen non alias procedat, quam si
 legitime secundo uocatus, parere noluerit, deinceps quoque sint irrita
 Et qd ad excoicationem attinet, nullam uim habeat, omnes
 hae uerborum formulae conceptae obligationes nisi intra certum
 tempus satisfecerit, excoicationi raeat. Sed nec pro iniurijs
 quae uerbis fiunt, in forma malefactorum graues decernantur mo-
 nitiones, nec graues illae monitiones, quas ad finem reuelationes
 uulgo appellant, deinceps impediuntur, nisi pro grauissimis delictis
 et in civilibus causis magni momenti, et non nisi causa per s^m

De Excommunicatione

cognita, ac diligenter examinata, atq. in iudiciorum quidam ordinem
(ut diximus) censura non admittatur Ecclesiastica. In rei autem
iudicata executionem, eam ita domum admittamus, si cum, quae
debeat sufficere, praeserat merito, bonis fide dignis hominibus,
ut si necesse sit, probari possit eorum testimonio, a iudice pronuntietur
sententia excoicationis. Haec quidem observentur in causis civilibus.
in criminibus aut ita statuendum ducimus merito in eos fieri posse
sententiam excoicationis, qui gravissimorum criminum, ut verbi
causa, Haeresis, adulterij, furti, veneficij, Sortilegij, usurarius, et
caeterorum Simo, quae et civilibus legibus fere omnia corporis sup-
plicio puniuntur, et animae mortem afferunt aeternam, de quibus ab
Ecclesia saepe admoniti, nullam praeserunt penitentiam, publica no-
tentur infamia. Aequum enim est, ut qui corrigi nolunt, tanquam membra
putrida a corpore resecantur: et merito plottenda est inobedientia, qui
quasi peccatum arislandi sit regnare, et quasi peccatum Idolatriae
nolle acquiescere. qui secus in quempiam pronuntiauerit sententia
excoicationis, et admonitus errorem suum non reuoauerit, ei
quem excoicauit, omnes, quas propter hanc excoicationem fecerit in-
pensas, et omne quod intenderit cogatur restituere. Quoniam autem sunt
Sodie permulti a Dei timore, et uera pietate adeo alieni, ut a
cetu fidelium sequepari non admodum abhorreant. Supplicabit.
Regi ut qui ex malo proposito, et indurato animo, integro anno
passi sunt se esse excoicatos, in carcerem conijciantur, nec indi-
prius exeant quam fuerint absoluti, ut uel inuiti cogantur cessi,

pis cere et reconciliari Ecclesie.

Quacumq. Ecclesiastica censura, suspensionis, vel prohibitionis seu ab Eomine
seu a lege, aut canone gnähter prolata fuerit sententia, ea ut statuit Conc.
Basilien. neminem a sacramentor. cum aliquo Eomunione, aut in reb.
Divinis vel etiam propriis conversatione cogat abstinere, nisi in certa
personam, Collegium, Universitatem Ecclesiam, et locum certum, notatim
aut expresse fuerit pronunciata, nisi forte adeo sit evidens in sniam
Excoicationis incidisse quempiam, ut nulla possit tergiversatione celari
aut ullo iuris auxilio excusari, quod quidem sanemus. Non quod
aut excoicatis faueamus, aut eorum leniorem vel omnes esse conditio-
nem, sed ut ex simpliciorum animis scrupulos, qui eos cruciant euella-
mus

Ecclesiastica dignitates, Personatusq. quos uacant et officia non conferantur
in posterum, nisi uiris idoneis, et eisdem Ecclesie actu Canonicis, qui
uicimum quintum ætatis annum atigerint, et quos eruditio, probitasq.
morum comendant, quib. necesse erit residere, et vices suo fungi munere
conuenienter cuilibet dignitati, personatusq. et officio, et ut postulat
institutio, statutumq. ac ius vel consuetudo Ecclesiar. Que quidem
dignitates, personatusq. et officia ne sint cuiusmodi, ut nihil sit in quo se
exerceant, qui illa obtinent Sed totius Ecclesie comodis, ac ratio-
nibus cum alijs consulant, Etiam si sint tantum ad effectum creati
Canonici, poterunt eas assecuti Caplm ingredi, et tenere loci suarum
dignitatum. Nec tamen propterea erit a Caplo plus eis distribuendum
quam distribui consuevit dignitatibus. Suppliciter aut petetur a summo
Pont. ne quis ullo modo deinceps creetur Canonicus ad effectum

Archidiaconi, quorum munus est visitare, ipsi per se, non aut per Vice-
uos, visitandi munus obeant, nisi esset legitimum impedimentum, quod
probetur ab Ep'o. visitandi aut munere non cursum, aut leuiter, sed dili-
genter, ac mature perfungatur, interim aut dum hoc suum faciunt offi-
perinde habeantur, ac si praesentesset in Ecclesia, quod ad omnium fructuum
attinet perceptionem, et distributionem. Suis aut sunt finibus contenti
et rationem sua visitationis Ep'is, ad quos ea res maxime pertinet,
reddant: de arduis, et maioribus causis non cognoscant, neq. censuris
utantur Ecclesiasticis, nisi auctoritas accesserit Ep'i, qui etiam po-
terit in eos animaduertere, si ob turpe lucrum quicquam fecerint,
aut alio modo deliquisti fuerint comperti.

De Canonicis

In Cathedralibus Ecclesiis Canonici ne frant priusq. decem octauis attinge-
rint, nec nisi sint honestis moribus praediti, et saltem mediocre docti, ut
spes sit eos aliquando Ep'o esse daturus consilium. In Ecclesiis uero colle-
giatis sunt status legitima

Canonici omnes residant, nec absint nisi causa cognita, et per Ep'm, et
per Cap'm approbata

Duo Canonici, quos a consilijs in comitatu Sr'e Ep'us a iure permittitur,
integros praedat. suarum fructus, tam grossos quos uocant, quam minutos,
et qua indies obueniant distributiones percipiant. In eor. non stentur
quibuslibet Pontificum contrarijs constitutionibus. Statutisq. et consue-
tudinibus

Canonici libris sacris legendis potissimum dent operam, cum aut multum
intensit

intereit Christiana Reip. ut sint in Ecclesia viri docti, qui uelut splendor
 firmamenti, in ea refulgeant, et ad multitudinem plurimos possint erudire; aequi
 uidetur, ut qui recens admissi sunt ad Canonicatum non admodum etate
 aut doctrina proeclati, aliquot annos bonarum, et potissimum sacrarum lite-
 rarum Studijs in aliqua publica, et a recta fide non aliena Academia dei
 operam; eisque portio aliqua ad fouenda eorum studia, ratione Sabita pro-
 uentuum praebenda, a Caplo assignetur, cui tamen illi ipsi, qui Studior.
 causa abeunt, Canonici uerum, ac fideles per magistrorum suorum
 laas testimonium singulis annis exhibebunt, quod serijs, ac grauiter
 literarum Studijs incumbant. Ex alio aut iusto Studiorum tempore
 ad Ecclesiae obeunda munera ex ipsius Capli arbitrio reuocati pareant,
 alioqui et assignata portione, et omnibus alijs praebenda, et Canonicatus
 sitfructibus fruendi. Ceteri aut Canonici, ne ipsi quidem exceptis, qui
 dignitates obtinent, cum omnibus prbis eorum ciuitatum, in quibus
 non est uniuersitas, sedulo moneantur ab Ep'o et Rectoribus Ecclesiae,
 ut Theologos audiant praegentes. In quibus aut est uniuersitas, fre-
 quenter audiant professores sacrarum literarum, alioqui utrobique nullan-
 di ab Ep'o et senioribus Capli, prout negligentia, et contemptus po-
 stulauerit.

In Cathedralibus Ecclesijs in quibus sunt plusq; triginta Canonici dua-
 bus doctoribus Theologis assignentur praebenda, quorum alter una,
 quaque Saeptimana ter saltem sacras literas publice interpretatur, nisi
 ubi iam eo nomine Theologo praebenda assignata est. Alter uero oibus
 festis, ac Dominicis diebus, uti iusserit Ep'us, concionetur, praeterquam
 quando uisitantem Ep'm aut alium ab Ep'o ad id missi comitabitur.

quo tempore, uel etiam quando infra Epⁱ extra ciuitatem ^{cum} comorabitur
presens reputabitur in Ecclesia, in quibus aut sunt pauciores, una uni
doctori Theologo assignetur prebenda, qui et praedegendi, et concionandi
alternis uicibus munus obabit, In ijs aut Theologus eligatur eligatur
ab Ep^o industria persona, ita ut neque mandatis Apostolicis, neq. scilicet
laicis monitionibus in eis prebendis obtinendis sit locus, Nec in eu,
in q^o gratiam eis possunt renunciare Theologi, nisi qui ab ipso Ep^o
fuerit approbatus, In ijs quoq^{ue} Ecclesijs in quibus sunt Canonici regu-
lares, sit ut idem unus Theologus eiusdem si fieri possit ordinis, sin
minus, doctor alius seu regularis, seu saecularis qui et praedegendi
et concionandi constituto ei honoris stipendio, munus obeat, donec ex
eorum numero sit aliquis idoneus, in collegiatis quoq^{ue} insignibus
Ecclesijs Ecclesijs assignetur etiam prebenda Theologo, qui ut idem
et legendi et concionandi fungatur officio, eadem, quam superius
diximus lege, et conditione, Et aut Theologus quorum opera est
Sodie maxime necessaria, citius prouideatur, uisum est demum ut
quaelibet prima uacatura ad quemcumq^{ue} seu ad Ep^m, seu ad Cap^m
communiter, uel separatim, eius pertineat collatio, eis conferatur.
Supplicetur aut Summo Pont. ut supprimatur una prebenda in
Ecclesijs cathedralibus in quibus uiginti, aut eo amplius erunt prebende
ut ex ea prouenientes fructus in posterum assignentur uni ludi
magistro, aut pluribus, sicut uisum fuerit Ep^o et Cap^o, Sabita
ratione locor, et personaru. Eorum aut ludimagistror. institutio
eius sit, ad quem iure pertinet prebende collatio. Sin aut electio
pertineat ad Cap^m, eius sit prebatio, Epⁱ uero institutio, quod

si ij qui hoc modo erudiendae iuventutis curam susceperunt, recte, et diligenter munus suum non abeant, Epi, et Capli arbitrato amoveantur et alij in eorum locum sufficiantur.

Eccliarum Cathedralium ac Collegiarum Canonici, cum primum demeritis recepti et admissi fuerint, tam grossos (quos uocant) quam quoscumq; alios suarum praebendarum fructus percipiant, si modo resideant, et praes. suo fungantur officio, nisi ex eorundem locoru speciali, ac legitima fundatione praedicti grossi fructus pro certo tempore alijs Ecclijs, aut suis usibus, aut fabricae expensis debeantur.

Quicumq; in Cathedralibus ac collegiatis Ecclijs dignitates sunt assecuti, et oes etiam Canonici postq; uicesimum quintum annum compleuerint, ad saeuos ordines promouantur, praeterquam si ex Statuto, uel Eccliae fundatione sint eorum praebenda Diaconis, et Subdiaconis deputatae, septem autem sint in Ecclijs Cathedralibus Diaconi, si esse ferre possit Ecclia. Sin minus, tot sint, quot arbitrio Epi, et Capli Eccliam ferre possent usum fuerit, ij autem qui Diaconi, et Exopodiaconi fungantur officio dum principale celebratur sacrificium, diebus saltem dominicis, et solemnibus festis, necesse habeant sacram percipere communionem etiam si sint pbrs: ut ad frequentius communicandum eorum exemplo incitetur populus, quod ipsum, nempe ut dum fit sacrificium praedictis diebus communicent Diaconi, et Exopodiaconi, fiat etiam in collegiatis Ecclijs, ubi satis est magnus numerus pbrorum, Idem fiat in monasterijs, in quibus cum Diaconis, et Exopodiaconis, etiam monachi quam maximo fieri poterit numero, communicent.

Canonici ita se gerant, ut a suo nomine, quod regularem significat ^{me} _{me}

nimè differrent, ea sit in eis modesta, ac moderatio, ut et Luxus vite,
tur, nec ab eis quicquam admittatur, quod offendat populum. Item
Deum aut cum Psalmis, et canticis spiritu ac mente colant, que omnia
videant Epi, ut rite, et congruenter fiant ad sanctorum Patrum regulam
et maxime Concilij Basiliens', qua inter cetera cautur, ut ipsi Canonici
statis horis officio intersint, et psallant, quod nisi faciant, nullentur ab
Epi, cuius est curare, ut in Ecclesia deus rite colatur, ipsi aut Cano-
nici, presertim iuniores, per se vicissim, et statis suis diebus sacrificium
celebrent, nisi legitimum, et quod Capitulo probarint, constiterit impedi-
mentum, quod si accideret, alteri ex Canonici vires suas mandabunt

Canonici aut ubi ad eos prebendarum pertinet electio, et ecclesiarum pa-
triarialium, ac aliorum beneficiorum provisio, sicut et reliqui Ecclesiasti-
corum sacerdotum collatores ac patroni, in eis conferendis ita se gerat
ne sibi gratificentur, aut famulis ea conferant, quos habent in pte, ex-
spectantes, ut quamdiu vixerint, ipsi fruantur collata Ecclesia proven-
tibus Provideant aut collatores, ut ex sententia canonis, absq. ulla
fructuum diminutione, et citra ullam de ijs patronem, Ecclesiastica
beneficia conferantur

Monentur quoq. a suis Epi Cathedralium Ecclesiar. et collegatarum
Capla, ut Statuta, suos libros per viros pios et longo iam usu in
rebus et ministerijs Ecclesie versatos, visitandos curent, et que in
eis comperiant potius ad paucorum quietem, et privatam lucrum
et ad excitandum inter fratres discordiam, quam ad pacem et
aequabilem inter eos societatem pertineret, mature et diligenter
incedent

emendent, eamq. emendationem Epō sic probent, ut ipsius iudicio, et auctoritate confirmetur qua in re si Capitulum se negligentius gesserit, et cessando, et differendo antistitia, seu adhortationem contempnere visū fuerit. Tunc Epūs ipse in volumine ipso Statutorum cum aliquot seniorum Canoniorum consilio, qua equum esse videbitur, tollere, addere, minueri augere, et quoquo modo commutare suo iure.

De Rectoribus Ecclesiarum Parochialium

Ecclesiarum parochialium presentatio, et collatio, eorum sit, ad quos iure privilegio, Statuto vel consuetudine constat eam pertinere, sed ita ne quis deinceps eam pleno iure conferat, verum sit ipsi perpetua ministerio, servato tamen ijs, qui plene conferrebant presentandi iure, quod tamen nec ad prioratus, nec ad regularia beneficia, qua Abbates vel Piores conferre solent, extendatur, et ne ea maxime populi damno Christiani, ignavis, ignotis, minimiq. idoneis conferantur. Supplicet² summo Pont. ut ab eaz. Ecclesiarum collationibus omnia ad sextum usq. mensem a die vacationis abstinere velut

Quicumq. vel Renuntiationis, vel Apostolici mandati, vel alio quovis iure quam Ordinarij auctē Parochialem Ecclesiam obtinuerit, eius possessionem non ante adipisci possint quam ab Epō, ex senioribus Capituli nonnullis adhibitis, fuerint examinati, qui si minus reperiantur idonei, liceat eis semel ius suum, quibus volunt, cedere, dummodo id intra mensem fiat, et illi ipsi quibus cesserint pari ratione approbentur.

Quos presentant patroni, et qui nominantur, aut eliguntur non prius cite

201
insueti, admissi, aut confirmati censeantur, quam se se Epō suo non
nullis adhibitis senioribus Capli poterunt, ac idoneos probauerint
qui se ob lras, inscitiam, aut aliam iustam ob causam repellantur
tum poterunt patroni Ecclesiastici repulsi loco, sed semel tantum
pōtante, qui se ipse quoq; fuerit ab Epō reiectus, ob idq; superioris
auxilium imploravit, non ei quicquam, nisi causa probe cognita, et
precedentis repulsi ratione legitime discussa, a superiori concedat.

Epī nullos praeficiant Ecclyjs parochialib. nisi iucosimū quintum aetatis
annum attigerint, prius examinata eorum fide, doctrina, et moribus
pro loci, temporisq; ratione.

Maxime quidem danda esse opera, ut statetur Concilio Calcedonen
Decreto, quo cautetur, ne clericus in duabus asscribatur Ecclyjs et
quicumq; ordinetur, certē Ecclyā assignetur. Quod si in ceteris in
eo quidem certē maxime esset observandum, qui parē praefuturus
Ecclyā animarū curam geret. quoniam aut importunius permulta
praecibus a Pont. maximo saepe impetrant, ut canone soluti, plura in
quibus animarū gerenda est cura, obtineant sacerdotia, res ita
temperetur, ut et Pontifici honor, quem par est, Sabētur, et ratio
ineatur ne Pontificia privilegia noceant Ecclyā, hoc aut ita demū
fiat, si summus Pontifex quodcumq; privilegium a se fuerit impe-
tratum id ita ratum, ac firmum esse velit, si is quem solvit canone
et iustam esse causam cur eo sit solutus, et neutri eorū Ecclyarū
quibus est praefuturus id esse obfuturum, Epō, adhibitis in consiliū
senioribus Capli, ac ijs qui in eadem Ecclyā fuerint, Preslogus com,

probarit, hoc etiam quam religiosissime observetur, ut parociales
 Ecclesie sint in eodem Episcopatu, aut saltem a se invicem non distant plusquam
 unius diei itinere

Rectores Ecclesiarum parochialium, et quicumque animarum curam gerunt
 apud suas residentium Ecclesiarum, qui vero plura habent beneficia, quae
 vel ob curam animarum, aut aliam rationem residendi necessitatem
 afferant, Ecclesiam in qua non resident, quam saepissime visitent. Vi-
 carios autem constituant, quorum sit vita, moresque probati, et qui fidei
 quoque et doctrina sua Episcopo, aut eius Vicario prius rationem reddant
 quam functionem ineant.

Quicumque animarum curam habent, aut habituri sunt, intra annum
 a die collationis beneficii ordinentur Episcopi, quod ne ullo protractat
 privilegio, et ne quisquam hoc ordinem percipiendorum solvatur
 canonice supplicabitur Pont. Max.

Ecclesiarum Rectores quam sapientissime sacrificium celebrent, et in lege
 Domini sedulo meditentur, gregemque sibi commissum in ea instituentes
 maxime diebus festis et Dominicis doceant quod religionis et fidei nostrae
 sit fundamentum, qui eius articuli, quae praecipua mandata legis
 et Ecclesiae quid a nobis praestari velit Dominus noster Iesus Christus, quae
 admodum sit orandum, et quomodo sit Deus colendus, Sacra-
 menta autem ex Ecclesia Romana ritu admittant, et quae sit eorum
 virtus, et quales effectus vulgari sermone in qui sumpturi sunt
 ante explicet, ut fusius a nobis explicabitur in eo libro, qui co-
 nstitutur constitutionem S. S. Synodi. diligenter etiam videant
 quemadmodum pueri in suis institutibus instituantur parocis

cauantq. ne ullos præceptores, aut concionatores admittant, quos
ab Ep̄o fuisse missos literarum eius testimonio non constat. Ita
deniq. se gerant, ut et doctrina, et uita exemplo gregem pascant
Sacramenta gratis administrantur, et quæcunq. alia sacra, sepul-
turaeq. et cætera Sm̄i, neq. pro his rector exigat, eo contentus, quod aut
ab ijs qui illa suscipiunt sua sponte offertur, aut eis ex laudabili con-
suetudine debetur, quam Sac. Decreto immutare, aut abrogare non
est nr̄i instituti, quin et cum, qui altari seruit, æquum sit, ut
scribit Agellus) de altari uiuere, Nec cõmittendum, ut qui sub mim-
strat sp̄uali, temporalibus ab eis quibus Diuina suppeditant
fraudatus egeat

Ecclesiaru' Rectoribus nihil magis cõuenit, quam ut populu' uerbi Dei
predicatione, qui et uerus est anima eibus, pascant, quod ne faciãt
ut eorum postulat officium, saepe impediuntur, dum uel litere monitorie
uel edicta, uel aliqua iudicialia Decreta, uel cætera Sm̄i prophan-
dam celebratur sacrificium, sunt eis è suggestu' recitanda. Nobis
ergo uisum est, ab hac consuetudine penitus esse abstinendum, sed
quin ab eis dies festi fuerint indieti et ut pro tribus ordinibus Deu'
precetur de more populus fuerit admonitus, protinus accedant ad
exponendum uel Euangelii, uel aliquem aliu' scripture locum
edificando populo accommodatum. Cuiusmodi uero lra' monitorie
edicta, uel Decreta, priusq. inquit celebrari sacrificii, uel etiam
peracto in Ecclesia porticu' recitentur.

Ut quæ ab merente ætate discant, quid credendu', quid orandum

quidq; agendum, ac vitandū. Sabeantur pie, ac fideliter uersa in
linguam Gallicam Symbolum Apostolor. oratio Dominica, salu-
tatio angelica, et precepta Decalogi, ac Ecclesie, que uideantur
parentes docere Liberos, et Iudi magistri discipulos, ipsiq; cœliarū
rectores distincte Latine, et Gallice populo e suggestu ita ea
recitet, ut recitantem populus facili assequens frequenti repeti-
tione ea mandet memoria

Rectoribus cœliarū Parochialū si literar, adeo (quod absit)
sunt ignari, ut suo munere omnino fungi nequeant, dentur ab Ep̄s
Vicarij idonei, et ueluti coadiutores ipsorum Rectores sup̄tibus Ea,
Sita tamen ratione locorum, prouentuum, et personarum.

Ep̄i inter uisitandū inquirant an Rectores seu Vicarij perpetui Ecclē,
suar, parochialū Canonicam Sabeant portionem, qua se abere,
Ep̄ska iura persolvere, et Hospitalitatem possunt exercere, Et de ea
re referant ad Concilium Synodale, ut ijs quorum interest
uocatis ipse prouideatur

De Pbr̄s

Nemo ullo privilegio aut ulla sūmi Pontificis gratia a Canone
soluatur, ut antequam uicesimum quintum ætatis annum atti-
gerit, ordinetur presbiter

Qui sūt ordinandi, foris bonum Sabeant testimonii, quod ut ordi-
natori Ep̄o constare possit, curet quisquis ad sacros ordines pro-
moueri cupit, ut in ea quam ipse duos saltem annos totos proxima

incoluit parocia duobus Dominicis diebus populo publice in Ecclesia
ordinandi nomen, ac propositum indicetur, cogaturq; multitudo,
an ullus sit, qui adversus eum aliquid gravius iuris, criminisve
obijcere velit, ac possit, neq; prius admittatur, quam ea de re testa-
monium ipsius paroci, aut eius Vicarij, et Ecclesie custodum, si
qui sint, synographis probe confirmatum testimonium attulerit.

Nullus ordinetur presbiter nisi qui vel beneficiu, vel certu ac
sufficiens habeat patrimoniu, quo decenter, et comode alii vestiri
et sese honeste gerere possit, idq; principis beneficio sit immo-
nut nequeat alienari, quod qui neglexerit, ordinator ordina-
tum alere cogatur.

Qui ad ministeria ordinantur Ecclesiastica, non nisi gradatim
et legitimo interiecto tempore, ad ea proveantur.

Pontifici maximo supplicet, ne demiceps Galli Romae aut Aue-
nionae ordinentur, nisi forte ipsemet Pontifex eis manus im-
ponat, ita fiet ut non nisi diligenter examinentur a suis
Epis ordinentur, a quibus quam rarissime, nec nisi dum
opus erit dimissoria lra concedantur.

Nullus omnino presbiter, aut Diaconus, aut ullus ex ijs, qui sunt
in ordine Ecclesiastico absolutè ordinetur. Sed eis qui ordi-
nantur, certus locus ab Epò assignetur, in quo suo fungantur
munere, ne quum munera susceperint Ecclesiastica incertis
vagantur sedibus: Ecclesie administrationem cui additi sunt

et assignati suo arbitrati mutent, quod si locum inconsulto Ep̄o deseruerint, eis sacerorum operatione et exercitio interdicator, nec ab ullo Ep̄o absq. literis cōmendatitijs recipiantur

Presbiteri sciant suū esse munus orare, sacrificare, sacramenta legitime administrare, et ceteris exemplo esse in omni patientia et doctrina, Diaconorum autē munus in eo uersatur, ut non ipsi offerant, sed Euangelium publice legant, et sacrificanti sacerdoti interseruiant

Qui nunc sunt indocti, et minus idonei presbiteri moneantur ab Ep̄is ut lectioni animum intendant, et studio sacrarū, brarū, quod si facere neglexerint, ab exercitio, et operatione sacerorum suspendantur donec euaserint doctiores

Ep̄i presbiteros alterius Diocesis errantes, et uagos, in suis Diocesibus minime patiuntur consistere, sed eos quam primum ad suam remittat Ecclesiam, qui si non paruerint penis canonicis coerceantur

De Monasterijs

Pueros monasteria ingredi, et eorum uestitum suscipere, ut a teneris annis ad pietatem exerceantur, moribusq. monasticis assuescant Nemo prohibeat, aut improbet, ita tamen ut masculis ante decimum sextum aetatis annum uitam nonere monasticam, et profiteri non liceat

Ordinū primatus, seu ut uocant capita, nempe Cūmacen', Aster', cen'. Premonstracen'. Grandimonten' s. Antoniij et uallescblax,

et ceteri eius modi, atq; item Abbates, et Priores, quibus in alia infe-
riora mo^{na} et prioratus certum est ordinariam esse Jurisdictionem
subiecta sibi canobria, Prioratusq; uisitent, etiam si a cōmendata-
rijs possideantur. dentq; operam, ut pro restituenda ueteri discipli-
na canobrica ad instituti sui regulam se moresq; suos conforment
una cibum, una somnum capiant, una Diuinis officijs, et pietatis
exercitijs uacent, una lectioni sacra attendant. omnia, nisi
si qui, ijs ex officij aut beneficii cuius Sabent titulum redē-
tus prouenerint, cōmunia Sabean. Ita deniq; uitam instituat
ut in ijs una sui ordinis regula appareat. Idem ubi opus erit
ubeant ut collapsa edificia instaurantur, aut alio qui lapsura
reparentur, Curent uero ut in singulis monasterijs certus, ac
definitus sit numerus monachorum, qui Abbatum seu priorum
arbitrio non possit diminui. Consideratis scilicet cuiusq;
monasterij fundatione, prouentibus, oneribus, et impensis, et
quod ipsi, aut eorū Vicarij de his causa cognita decreuerint,
ratum, firmumq; sit, et Sabeanur; in quo si quisquam grauius
aut iniquius causetur secum esse actum, interea dum de eius
querela grālis ordinis Caplm, aut regius Senatus cognosceret
ac diiudicabit, quod ab eis ante statutum, mēdatumq; fuerit
fiat, ac seruetur.

Permatibus ditorum ordinū pro ueteri priuilegijs suis, iure
tam suo quam inferior, et subiectos sibi nōre, in ijs, qua ad regu-
larem, et uita monastica pertinent correctionem sua maneat
exemplo

exemptio Quod autem attinet ad doctrinam, et delicta, quae admissa fuerint in administratione beneficiorum non exemptor. subibunt Episcopi correctionem, et castigationem. Episcopi autem honor, quem par est, etiam quum de his rebus in cenobijs inquirent, ab eis habeatur.

Ex singulis monasterijs, ijs maxime quorum magni sunt proventus aliquot monachi ad universitates doctrinae, et studiorum causa mittantur, qui in familiae suae scholis, si modo ulla sint, sin minus in alterius ordinis collegijs cohabitent. Assignetur autem singulis ad minimum sexaginta librarum pensio. Quam omnino solvere compellantur Abbates, si mensa eis cum monachis communis erit, etiam impetrato regis auxilio ubi tamen obiecta fuerit intercessio, seu appellatio, valeat tamen interea Patrum Decretum, atq. executioni mandetur. Sin separata sit mensa conventus, habita ratione impensae, quam facturus erat monachus in monasterio, ad eam rem teneatur. Ita tamen ut non cogatur suppeditare ultra praedictam summam sexaginta librarum. Sed eadem utrobique erit Decreti auctoritas. quod quidem ut fiat comodius, eisdem collegijs ex Abbatibus, et conventualium prioratuum certi de Capli generalis sententia redditus assignentur idq. aucti. Ap. ca confirmetur

In Monasterijs insignioribus, si id ferant facultates, duo constituantur praecipuos, quorum alter Grammaticam, alter sacras doceat litteras, quibus quod sufficiat constitutatur stipendium, a fructibus ordinis in Capli generali, quod si duos Monasterij redditus ferre non possit, saltem constitutatur unus, quod si qui sint ex monachis idonei, et qui docendi munus possint sustinere, ij proferantur, alienis idq. in Prioratibus conventualibus etiam servetur

In quibus Mon^{is} est satis magnus numerus monachorum, ita
orationis et officij partiri studeant, ut relinquatur otium dandi
operam literis: quod si in horarijs precibus tantum temporis in choro
insumendum sit, ut vix ulla detur intermissio superioris arbitrati
ita provideatur, ut oportune orationi vacare possint et lectioni

Ceteri omnes monachi, quibus sui ordinis primates, aut superiores
nulli sunt, a Diocesanis visitentur Ep^{is}, qui eos quidem, qui sunt
in Ep^{is}, potestate suo iure, et aucte visitent. Qui aut ex primi,
lego solam sedem Ap^{icam} superiorem agnoscunt, visitentur quidem
ab Ep^{is} sed tanquam a sede Ap^{ic} delegatis, adhibitis aliquot
inculpata vita eiusdem ordinis monachis, qui eos ad monastica
disciplina integritatem, ac sanctimoniam reuocent. Monentur
aut precipue ut si sit aliquod etiam alterius ordinis celebre, et
insigne monasterium, et ex regulis Patrum recte institutum, et
reformatum, in quo gnale celebretur Cap^{lm}, id adeant, et quo ad
eius fieri poterit, ex eius instituto vitam suam componant

In cenobijs mendicantium certus sit ac definitus numerus monachor,
qui comode nutrir possit, Sabita ratione loci, et temporis

Monachoru, et monacharu ocludantur, et reformentur omnia moⁿ,
nasteria ex regulis et institutis cuiusq ordinis quoniam aut
peccatissimis his nris temporibus profligatissimor, Somini undiq
crescit sages, qui cum se alijs sceleribus contaminent, sacras
quoq ac Deo dicatas uirgines blandis et fallacibus uerbis alli^{er},
cere, et tandem etiam rapere pro ludo et oblectamento habeant

Regi

Regi supplicabitur, ut tam prisca, quam recentia Imperatoris et Regni
 de ea re edicta, maxime aut Imperatoria illa constitutio, qua incipit
 Si quis non dicam rapere, in usum revocetur, Regisq; supplicetur
 ut in quibus monasterijs Abbatis, vel Prioris consueverunt esse
 perpetue, et ita mancant, In quibus aut triennales aut ulla alia
 vicissitudine temporaria, in illis veteris instituti ratio servetur
 eligi aut non possint, aut alia ulla via ad dignitatem firmi promo-
 ueri, priusq; ad tricesimum quintum annum pervenerint, neq; in
 posterum a primice nominentur, neq; ab uno ordine ad alium trans-
 ferri possint, et nec ipse absq; legitima causa monasterijs egrediantur
 neq; monachas exire sinant, nisi venia prius impetrata a superioribus

Monachi qui literis, peritus sunt ignari Socrates aliquos, et non illi be-
 rali opere in monasterijs se exercent, ne otio corrumpantur

De Commendis

Qui comendata monasteria, et prioratus conventuales obtinent intra
 sex menses ex quo Sac Decreta fuerint edita, ad sacros ordines
 promoventur, eos saltem quos aetas patitur, Cum aut ad vicesimum
 quintum annum pervenerint, sibi ordinentur

Necesse aut habeant Comendatarij sex saltem menses in suis mona-
 sterijs ac conventualibus prioratibus annis singulis residere, ubi
 aut animum intendant orationi, sacrar, literar, lectioni, et verbis
 Dei predicationi, quod si minus concionandi forte implere nequeat
 concionatores suis sumptibus alant, et eorum intersint concionibus
 Edificia aut sacra tecta conseruent, Hospitalem ^{ita} exercent, elemo-
 sinas elargiantur pauperibus, quantum licebit per facultates

idq; ut facilius fiat, granorum quantum ei rei satis erit in Sorveis
adsoruent, atq; ut haec omnia praestent, uisitatores diligenter curent
Abbatē priores, et cōmendatarij monachos, ^{ut} filios alendos, uestiendos
et erudiendos curent. (adhibitis (ut ante dictum est) bonis et doctis
praceptoribus quibus stipendia constituantur pro monasteriorum
facultatibus, cum eis tanq; patres uersentur, sintq; eis exemplum
uirtutis, adeo ut ipsum Abbatē sibi proponant, quem imitentur.
se deniq; tam moderatē, et tam frugaliter gerant, ut et epular, et
uestimentor, et omnium deniq; rerum Luxuriam ipsos sibi interdixisse

Quoniam ea prerogativa Galliarum regnum ... non ... ornatū
est ut pene omnes per Christianum orbem propagati monachor, ordines
in eo instituti sui primos existisse autēores agnoscant. Ita ut
hunc usq; diem undiq; religiosa obseruatione fermē omnia quam
libet longe, lateq; dispersa mon^{ia} professionis suae capitibus,
Clunaco, Cistercio, Premonstrato, Grandm^{no} Sancti Antonij
Valliscolar, atq; id genus reliquis, quae in hoc regno sunt, ordinū
suor, matricibus et primarijs cenobys perpetuam obedientiam, ac
religionis fidem exhibere perseuerent, omnino ad confirmandū
monastici ordinis statum, et retinendam, quoq; in hac parti Gal,
lici Regni dignitatem, necessarium arbitramur ut antedictis
illis ordinum monasticor, primarijs conuentibus quae capita
uocantur, deligendi hui primatis, libera legitima ac perpetua
facultas maneat. Ne sicut honestiss^o Premonstratensi ordini
accidisse dolendum est, magno Ecclesia damno annos non pau,
cos aliquis ordo sine capite ac pastore esse pergat Qui autē hoc

tempore Mon^{ria} quamplurima a Comendatarijs possideantur unde fieri
 vix pot. ut Primas solus tot conventus, et tam longe distans in off^o
 contineat, omnino necessarium iudicamus, ut in unoquoq; ordini
 cum primatibus quatuor filiar, (quas vocant, siue Abbacia siue priorat)
 nimirum Clumacen^{is} Astercien^{is} et Præmonstraten^{is} cum ijs paucis
 monasterijs etiam aliorum ordinum, que nunc monachi possident, si
 per mortem uacauerint, non nisi a Titularijs posthæc Berneac^{is} possit
 qui et eiusdem ordinis regulam solemn^{is} ritu professi sunt, et totos decem
 annos in eodem instituto perseverauerint, de ijs uero Abbatijs, que nunc siue
 comendata, quum eas per comendatarioru mortem uacare contigerit, in
 Astercien^{is} quidem ordine uiginti, In Præmonstraten^{is} aut^{em} decem
 primæ uacaturæ, eiusdem ordinis monachis In alijs quinque siue
 cuiusq; quo ad alia monasteria præiudicio, in titulum conferantur
 que quidem ut firma sint, supplicabitur Summo Pont. ut neminem
 canone soluens, ijs que diximus Mon^{ria} Berneac^{is} præficiat, et regi Con-
 stantini^{ensi} ut et que diximus approbet, et mandari uelit executioni
 et quod a præ memoria Henrico et Franc^{is} regibus Astercien^{is}
 ordini fuit concessum, suo confirmet diplomate. Supplicetur ite^m
 Summo Pont. et Christianiss^{imo} regi ut Præmonstrati canonicis ad
 electionem regularis Abbatis procedere permittatur, Assignata
 P^{ro} Card. Pisano, quo ad uixerit, ea quam maiestas eius digni
 duxerit compensatione

De cultu

Ut diuina honeste, et secundum ordinem fruant, ut iubet Ap^{osto}lus
 ne populus dum interest uenerando Christi sacrificijs, et concio

ad populum Sabetur, cuius fructu prinetur, alia missa non dicantur
sed aut concionem, aut solemne sacrum missae precedant, aut in
aliud tempus differantur, ne dum populus in diuersu traeditur
neq. sacro, neq. concioni satis attendat, quod ipsum quoq. feat, dū
missa solemnis, aut paracialis, celebratur, ad hoc autē sanctissimū
Corporis Christi misteriu sacerdos ne prius accedat, quam se ipsum
probauerit, et peccata sua confessioni sacra^h expiari curauerit
et in eo celebrando ita se gerat, ut et apta pronuntiatione, et tanto
mysterio cōuenienti actione, et cerimonia ad tanta rei magnitu
dinem meditandam incitet populum, ut in omnibus obseruetur
Decretum Con^g. Basilien^{is} quo celebrandū sit off^m Diuinum

Expedi demceps ut ueteri ritu cum missa celebratur non solum
is qui sacrificat, sed et Diaconi, et ceteri inferior, ordinū ec,
clesiae ministri diebus Dñicis et festis solemmioribus cōmunicent
exhortandusq. est populus ut pro recolenda Christi passionis et
nrā redemptionis memoria, primū confessi et absoluti frequē
ter cōmunicent

Omnes et singuli clerici cōuenienti modulatione, et censura, de,
bitū Deo cultum exhibeant, ut extrinsecus etiam ostendant cor
et carnem exultare in Deū uiuū, et in Eois Canonici duēdis
dent operam, ut qua dicūt attendentes illud Prop^hetia de se
non meriti audeant, Sabyi quidem me honorant, cor autē eorū
longē est a me, cum sit maledictus qui opus Dei facit negligēt.
Laudes itaq. Diuinae non festinanter, sed tractim seruatis inter,
ualles dierū tñ festoz, a profestis distinguendoz, Sabita ratione

nec in altum sublata uoce decantentur, quin etiam molles omnes
 fraterq. cantus, quos discantus uocant, quorum tumultus et stre-
 pitus potius auditur, quam pronuntiatio, tollantur, uel emen-
 dentur, aut in melius reformatur, sed ne interea, dum cano-
 nica preces in templo publice cantantur, aut leguntur, quisq.
 in ecclesia extra chorum deambulando privatim aliquid legat
 nec horas canonicas absoluat. Sed simul cum fratribus canens, Deū
 honoret Porro autē clerici et sacerdotes cantū suum ita insti-
 tuant, ut ad pietatem, et ad Deum populi animus exaltet. Et
 organa quidem quorum usus est in templis nihil præter Symnos
 Diuinos et spūalia cantica representent, impudicas autē cantile-
 nas et Christianis auribus indignas modulando non referant
 Dum autē et Symbolum quod est ab omnibus audiendum recitat?
 conticescant, neq. Euangelij, et uerborum Propheticoꝝ, aut Apō-
 coloꝝ, quam uocamus Epistolam, et præfationem qua gratias alio
 dicitur, et præcationem Dominicam, quominus a populo audiant?
 impediatur, ut Epūs cum consilio seniorꝝ, Capli poterit decernere
 Quæ autē de organis dicta, eadem de campanis, et alijs instrumentis
 quæ ad sacra officia adhibentur intelligi uolumus

Visitentur breuiaria, missalia, manualia, Antiphonalia, et legende
 sanctorꝝ, et quæ fuerint deprehensa in illis superflua, aut non satis
 pro Ecclesiæ dignitate conuenientia, ea continuo tollantur, et rese-
 centur, et quæ uisa fuerint necessaria, adijciantur cū Con-
 seniorꝝ Capli

In sodalitatibus, quas fraternitates appellant si aliqua irrepserint
 superstitiones, aut in ijs frant cōmessationes, et ebrietates. In visi-
 tatione

tatione providebit Epūs, ut si qui sint, tollantur abusus, et maximi
circa ferula ferula, quae vulgo appellantur bacula fraterni-
tatum.

Peregrinationes laudamus, et probamus, cum pie affectionis, et
religiosi animi sint argumentum, et oculis Dei fiat iudicio
ut vel Martyrum, vel aliorum sanctorum a Deo eis concessa vir-
tus magis in aliquo loco, quam in altero luceat, Tamen cum nos
non praetereat nonnullos vulgi facilitate et credulitate ad quæstū
esse abusus, et falsa quaedam miracula esse cōmentos, Ecclesiarū
rectores monemus et in Coro. exhortamur ut caueant ne populus
Christianus se ulla implicet superstitione, et satis magni prouētū
existimet esse pietatem, nec Lucrum captent ex populi simplici-
tate. Provideant autē Epī in visitationibus, ut si qua sint vera
miracula (ut nonnulla quouis tempore fieri, ut doctus ita sanctus
scribit Augustinus) ea approbentur, et admittantur, quae autē
ficta, et falsa sint pro ueris non habeantur, sed repellantur
Curentq. ut omnis Christiano indignus cultus, et superstitiones
tollatur, ut omnis deniq. abusus procul amandetur

Rectores Ecclesiarū Parochialium saepe, ac diligenter populi admo-
neant ne ullis imaginibus quicq. vel Diuinitatis vel propriae virtutis
in esse putet. sed eas intelligant ea potissimum ratione in templis, lo-
cisq. publicis esse collocatas, ut vel Jesu Coro. pro nobis crucifixi
memoriam saepe renouent, vel sanctorum Eominum fidem, atq.
pietatem nobis ad imitandum proponant, nouas inconsulto epī

nullas erigi sinant. Si quid ex illis superstitionis irropserit, rejiciat
 si quid obsceni, falsi, ridiculi, vel insonanti, in illis sculptum, pultuue
 sit, emendari curent, omnibus demq. rationibus, et optima preserti
 institutione provideatur accuratissime, ne populus per illas, aut aliam
 quamlibet occasionem, in ~~ut~~ nullum Idolatrie genus prolabatur. sed
 unum, et solum Deum omnipotentem, eternum et immensum, inco,
 presensibilem, omnibus in locis, praecipue aut in templis in spu et
 veritate adoret, quod quidem ita esse intelligendu admonetur populus,
 ut unum Deum tanq. summum bonu, creatoremq. et omnium bonoru
 datorem, summe esse adorandum, Et ei soli sacrificiu offerendu esse
 sciat. Sanctos aut tanq. dei amicos honorandos, orandosq. ut eoru
 precibus adiuvemur, et meritis concociemur Qui si non eo cultu
 qui Deo tanq. summe bono, bonorumq. omi datori debetur, colende
 sunt: multo minus eorum imagines. ceterum Sic Deo proprie debitus
 cultus non tam genuculationi, aut prostratione corporis, et manuum
 in altum sublacione, et ceteris Emoi exterioribus signis quibus no
 solum erga Deum, sed etiam erga sanctos pie utimur, aestimadu
 est, quam interno animi cultu, quo eum summum credimus,
 in animum veluti autorem salutis speramus, et eum super oia
 diligimus

eumq.

Ut aut Christiano populo constare possit, quae sit, fueritz Gallicanae
 Ecclesiae Antistitum de preciosissimi corporis, et sanguinis D. N. Ihu
 xpi veritate, et pntia in Eucharistiae sacramento fides, visum est
 conscriptam hae de re confessionem palam in ipso consensu discretis
 verbis editam, et pronuntiatam, hae ipsa, quae sequitur forma

expressam, hoc loco describere
Firma fide credimus, et confitemur in augustissimo sacramento
altaris uerum corpus, et sanguinem Jesu Christi esse realiter,
et substantialiter, sub speciebus panis, et uini, uirtute et pote-
tia uerbi Diuini, probati a sacerdote solo ministro ad eum
effectum ordinato, iuxta institutionem et mandatum dñi nri
Jesu Christi. Postremo ut uniuersi intelligant quid in horum tempo-
rum de religionis controuersijs credendum, et retinendum sit
idem Patrum consensus hanc totam de restituenda Ecclesia disciplina
sententiam suam isto quasi colophone concludendam consuit

Archiepi, Epi et qui curam habent animarum, Ecclesia gregem sibi
comissum sedulo exhortantur ut canonicas utriusq; testamenti
scripturas Diuinitus esse inspiratas non dubitet, unam sanctam
Catholicam, et Apostolicam sub uno summo Pont. Ori Vicario
Ecclesiam agnoscat, eiusq; fidem et doctrinam, cum a Spiritu
sancto edocta errare non possit, constantissimè teneat, et am-
plexetur Concilioꝝ, recumenicorũ, certam, et indubitatam
auctoritatem ueneretur, Et qua semel ab illis sancita fuerint
in dubiũ non reuocet, traditiones Ecclesiasticas uelut per manus
acceptas ut sacrum depositum constanti fide custodiat
Orthodoxoruũ Patruũ sensum, et consensum sequatur: constitu-
tionibus et preceptis matris Ecclesie, ea qua decet reuerentia
pareat Ecclesiasticorũ, sacramentorũ septenarium numerum,
eorum usum, uirtutem, et fructum, sicut Salomon Catholicis

locuit, et recepta Ecclesia fideliter confectatur, Omnia denique qua a maioribus pie, sancte et religiose ad nos usque observata sunt firmissime retineat, sequi ab illis dimoueri nullatenus patiatur

Contra uero, omnem dogmatum nouitatem tanquam perniciosum uenerum refulcat, et aueretur, ab omni scismate caueat, haeresim omne detestetur: imprimis uero nostri temporis haeresiarchas, Lutheri Zuinglij, Caluini, ceterorumque sectarios, ac etiam Anabaptistas, perniciosissimos, et pestilentissimos errores execretur

Haec sunt qua Gallici Regni Episcopi apud Pisciacum (uti dictum est) congregati ad sedandos Ecclesiae motus uisa sunt praeter ceteris posse plurimum conferre, quibus se Ecclesiastici Pastores, dum ab Oecumenico Concilio tot, tantisque per Christianum orbem grassantibus malis remedium salubrius expectatur, Spes est pijs, ac fidelibus Christi seruis non parum fore salutaria. His enim disciplinae Ecclesiasticae compendijs Ecclesiae Rectores adiuti, et suos ipsorum mores emendare, et Catholicae Ecclesiae fideles ad pietatem erudire, et eos qui ueritati contradicunt, arguere poterunt. His autem omnibus, quicumque (ut beatissimus Paulus ait) hanc regulam sequuti fuerint Pax super illos, et super Israel Dei Amen

Acta Pisciaci, quod est Carnutum oppidum ad Sequanae amnis ripam, Anno Eumanae salutis
1561 Pridae Idus Octobris

[Faint, mostly illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

[Large block of faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the document.]

Acta Passavae quod est
[illegible]
[illegible]

1789
[illegible]